

## ניסיונות הרשות הפלסטינית להחזיר את יכולת המשילות שלה

23 ביולי 2023

### עיקרים

- ◀ מבצע "בית וגן" בג'נין בתחילת יולי 2023, היה שיאה של פעילות כוחות הביטחון הישראליים לסיכול פעולות הטרור המתמשכות מאז מרץ אפריל 2022, לאחר שג'נין הפכה למוקד פעילות טרור כאשר מפגעים רבים יצאו משטחה לביצוע פיגועים ביהודה, שומרון ואף בתוך ישראל. בעקבות האירועים, הביעו גורמים בכירים בישראל חשש ממצבה הרעוע של הרשות. לפיכך, החליט הקבינט המדיני-ביטחוני ב-9 ביולי 2023, לפעול למניעת קריסת הרשות הפלסטינית. בהקשר זה גם צוין, כי למרות חולשתה של הרשות הפלסטינית, ישראל רואה בה את הגורם המרכזי שצריך להילחם נגד קבוצות הטרור בצפון השומרון. בעקבות ההחלטה, הורידו כוחות הביטחון הישראליים את רמת הפעילות בזירה והם מאפשרים לרשות הפלסטינית ולמנגנוני הביטחון שלה להחזיר לעצמם את המשילות ובעיקר את השליטה הביטחונית על האזור.
- ◀ כשבועיים לאחר המבצע, כחלק מהמאמצים להחזרת המשילות, ערך אבו מאזן, יו"ר הרשות הפלסטינית, ביקור רשמי מסוקר בעיר ובמחנה הפליטים שלה. הייתה זו הפעם הראשונה בה ביקר בעיר מזה 12 שנים. בנאום שנשא במהלך הביקור העביר אבו מאזן מסר מאיים נגד גורמים שינסו לפגוע בשלטון הרשות ובאחדות הפלסטינית. יש לציין שהביקור התקיים בשעה שהנהגת הרשות הפלסטינית מתמודדת עם שורה של טענות וביקורות נגדה והיא מנסה לשקם את תדמיתה בקרב הציבור הפלסטיני. הביקור נועד בעיקר להוכיח לציבור כי הרשות מסוגלת לשלוט בעיר ולנהל את תהליכי השיקום שלה (בסיוע כספי תרומות שהיא קיבלה). הוא גם נועד להוכיח לחמאס ולג'האד האסלאמי בפלסטין כי היא עדיין הגורם הלגיטימי השולט בשטח.
- ◀ במקביל, התפרסו מנגנוני הביטחון של הרשות בשטח והחלו לבצע שורה של מעצרים של מבוקשים וחמושים. פעילות זו גררה תגובות גינוי מצד גורמים שונים בעיקר חמאס ופעילי הג'האד אסלאמי בפלסטין, אשר פעיליהם היו אלה שנעצרו. ב-17 ביולי 2023 קיימו חמושים מגדוד ג'נין מפגן מחאה בו קראו לרשות להפסיק לאלתר את פעילות המעצרים. בתגובה נשלחו כוחות מנגנוני ביטחון נוספים, שנפרסו ברחבי העיר.
- ◀ הניסיון להחזרת המשילות באזור ג'נין הוא אחד המבחנים החשובים ביותר בפניהם ניצבת הרשות הפלסטינית בימים אלה. לפי שעה פועלים מנגנוני הביטחון בעיר ג'נין עצמה. אולם, המבחן האמיתי בהחזרת המשילות השלטונית שלה יוכח רק לאחר שמנגנוני הביטחון ינסו להיכנס ולפעול בתוך מחנה הפליטים ולפרק את הגורמים החמושים מנשקם. יוזכר, כי מחנה הפליטים ג'נין, נחשב לאחד היעדים החמושים ביותר בו קיימים מצבורי אמצעי לחימה ומטענים ובו מסתובבים באופן חופשי עשרות פעילים חמושים. חלק מתחושת הדחיפות של הרשות להחזיר לעצמה את המשילות באזור נובע מהחשש הכבד להשתלטות חמאס על השטח. בהקשר זה יש לציין, כי

לאחר תקופה ארוכה בה נמנעה חמאס מלקבל אחריות על ביצוע פיגועים ביהודה ושומרון, לאחרונה לוקחת הזרוע הצבאית של חמאס אחריות רשמית על פיגועים שבוצעו בשטח.

◀ קבוצות הפעילים החמושים שקמו לאחרונה בצפון שומרון ובעיקר בג'נין ומחנה הפליטים שלה המהוות אתגר משמעותי עבור הרשות. שכן אלה ברובן קבוצות על ארגוניות, הכוללות בין היתר גם פעילי פתח וגדודי חללי אלאקצא שהיו בעבר מזוהים עם פתח, אשר פועלות תחת מסגרת גג אחת היוצרת אחדות בין הארגונים. דבר זה עלול להקשות על פעילות המנגנונים. זאת ועוד, על רקע פעילות מנגנוני הביטחון קיים חשש שגורמים חמושים, בעיקר פעילי חמאס, ינסו להוביל התנגדות אלימה בשטח נגד פעילות הרשות.

◀ עוד יצוין שמכיוון שהפיגועים שמקורם במחנה הפליטים ג'נין מהווים מקור השראה וחקיו, הרי שהרשות אינה יכולה להסתפק בפעילות באזור ג'נין ועליה לפעול בצורה דומה גם במוקדי טרור נוספים ברחבי יהודה ושומרון. בהקשר זה נמסר שפעילי מנגנוני הביטחון נפרסו בערים נוספות ברחבי יהודה ושומרון ביניהם שכם, טול כרם, חברון וראמאללה אולם לא ברור היקף פעילותם במוקדים אלה.

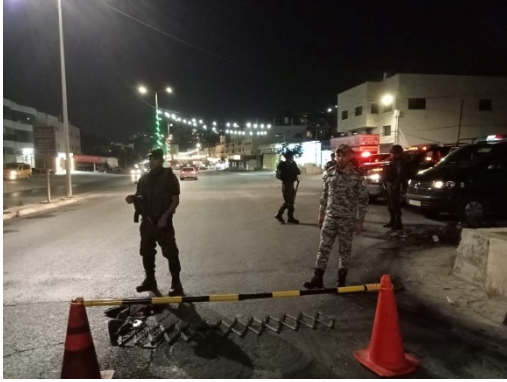
## פירוט המידע

◀ מאז מבצע "בית וגן" בתחילת יולי 2023, הורידו כוחות הביטחון הישראליים את רמת הפעילות באזור ג'נין ומחנה הפליטים ג'נין, והם מאפשרים לגורמי הרשות הפלסטינית ובעיקר למנגנוני הביטחון שלה להחזיר לעצמם את המשילות ואת השליטה הביטחונית על האזור. החזרת המשילות מתבטאת לפי שעה בעיקר בביקור המתקשר שערך אבו מאזן, לראשונה מזה 12 שנים, בג'נין ובפעולות מעצר של פעילים שהחלו לבצע מנגנוני הביטחון של הרשות מיד לאחר הביקור.

### ביקור אבו מאזן בג'נין כחלק משיקום המשילות

◀ כשבועיים לאחר סיום מבצע "בית וגן", ב-12 ביולי 2023, הגיע אבו מאזן במסוק (ירדני) לביקור קצר ומתוקשר בעיר ג'נין ובמחנה הפליטים שלה. את אבו מאזן ליוו בביקורו מספר בכירים ברשות. את פניו קיבלו מחמד אשתיה ראש ממשלת הרשות, מושל ג'נין, אכרם אלרג'וב, ראשי מנגנוני הביטחון ובכירים מתנועת פתח. הביקור נועד להוכיח לציבור הפלסטיני כי הרשות מסוגלת לשלוט בעיר ובתהליכי השיקום שלה (בסיוע כספי תרומות שהיא קיבלה). הוא גם נועד להוכיח לג'האד האסלאמי בפלסטין ולחמאס כי היא עדיין הגורם הלגיטימי השולט בשטח.

◀ על פי אלאח'באר הלבנוני, ביקור אבו מאזן היה בבחינת הצעד הראשון במסגרת התוכנית להחזרת השליטה בג'נין (היומון הלבנוני אלאח'באר, 16 ביולי 2023). ההכנות לקראת הביקור היו קפדניות. אלפי אנשי ביטחון פלסטינים, נפרסו ברחבי העיר ומחנה הפליטים שלה באופן מאסיבי שלא נראתה בג'נין מזה שנים רבות. כוחות רבים הוזרמו לשטח, הוקמו מחסומים ניידים ונהגים נעצרו לבדיקה ותשאול (ערוץ הטלגרם של כוחות הביטחון הכללי, 11 ביולי 2023).



**מימין: פריסת מנגנוני הביטחון הפלסטיניים בג'נין לקראת ביקורו אבו מאזן (דף הפייסבוק של המשטרה הפלסטינית במחוז ג'נין, 10 ביולי 2023; ערוץ הטלגרם של כוחות הבטח"ל, 11 ביולי 2023). משמאל: פריסת מחסומי ביקורת בג'נין (דף הפייסבוק של המשטרה הפלסטינית במחוז ג'נין, 10 ביולי 2023)**

◀ במהלך שהותו בג'נין ביקר אבו מאזן בבית הקברות במחנה הפליטים שם הניח זר לזכרם של הרוגי האירועים האחרונים, לאחר מכן המשיך למחנה הפליטים שם נשא נאום בפני קהל שהגיע למקום. בנאומו הדגיש אבו מאזן, את נושא האחדות ("רשות אחת, מדינה אחת בעלת חוק אחד, ונשק אחד"). במקביל, העלה אבו מאזן את מחנה הפליטים ג'נין כסמל גבורה, מאבק ועמידה איתנה. את ביקורו חתם בביקור במטה הביטחון הכללי בעיר, שם קיבל עדכון אודות פעולות המנגנון בעיר (ופא, 12 ביולי 2023).



**מימין: אבו מאזן נוחת בג'נין. משמאל: אבו מאזן נואם במחנה הפליטים ג'נין (ופא, 12 ביולי 2023)**



**מימין: אבו מאזן מניח זר פרחים בבית הקברות בג'נין לזכרם של השהידים (ופא, 12 ביולי 2023). משמאל: אבו מאזן מסיים את ביקורו בג'נין (חשבון הטוויטר של שהאב, 12 ביולי 2023)**

◀ ביקור אבו מאזן בג'נין גרר תגובות לעג בעיקר מצד אתרי תקשורת המזוהים עם חמאס. אלה טענו שהביקור היה חטוף ונמשך פחות משעה וכי במהלכו סירב אבו מאזן להיפגש עם אישים ופעילים מקומיים ונמנע מלסייר

במחנה הפליטים עצמו, למרות שזה ביקורו הראשון במקום מזה שנים רבות (חשבון הטוויטר של שהאב, 12 ביולי 2023).

## פעילות מעצרים

◀ מיד לאחר הביקור החלו מנגנוני הביטחון של הרשות הפלסטינית לבצע שורה של מעצרים נגד פעילי הג'האד האסלאמי בפלסטין וחמאס. יצוין שהמעצרים התבצעו באזור ג'נין וכי המנגנונים טרם נכנסו למחנה הפליטים עצמו המהווה מוקד פעילות הטרור ואשר הכניסה אליו תהווה את המבחן האמיתי עבורם. בהקשר זה מסרו מקורות בתנועת פתח, כי בכוננת מנגנוני הביטחון להרחיב את פעילותם ולהתעמת בתקופה הקרובה ת עם פעילי "גדוד ג'נין". המקורות הוסיפו כי הנהגת מנגנוני הרשות ביקשה מפעיליה בג'נין לאסוף מידע על פעילים הנושאים נשק ועל סכסוכים של פעילי התנגדות עם גורמים אחרים, ובכך למצוא תירוץ לעצור אותם (היומן הלבנוני אלאח'באר, 19 ביולי 2023).



**מימין: תמונה של פעילי הביטחון הכללי ועליה הכיתוב "לא נתרשל". משמאל: תמונה עם הכיתוב "נכה ביד ברזל" (ערוץ הטלגרם של כוחות הביטחון הכללי, 17 ביולי 2023)**

◀ על פי גורמי חמאס והג'האד האסלאמי בפלסטין, מנגנוני הביטחון הגבירו בעת האחרונה את היקף המעצרים הפוליטיים בשורות פעיליהם בשטחי הרשות. במסגרת זו, נעצרו אסירים משוחררים, פעילים מבוקשים ע"י ישראל ופעילי מועצות סטודנטים באוניברסיטאות השונות (אתר independent בערבית, 13 ביולי 2023). אנשי אקדמיה פלסטיניים ציינו, כי מנגנוני הרשות ממקדים את המעצרים בקרב מועצות הסטודנטים וראשיהן. ארגון עורכי דין למען הצדק (Lawyers for Justice) מראמאללה, ציין בהקשר זה, כי מאז תחילת שנת 2023 בוצעו 300 מעצרים פוליטיים, כאשר רק ביוני האחרון בוצעו שמונים מעצרים שלדבריהם נעשים באופן בלתי חוקי וללא צווי מעצר (אלג'זירה נט, 15 ביולי 2023). גם מרכז המידע הפלסטיני מעטא<sup>1</sup> מסר כי מנגנוני הביטחון של הרשות הפלסטינית ביצעו במהלך חודש יוני האחרון 411 מעצרים ("הפרות") של סטודנטים ובפרט נגד פעילי הגוש האסלאמי של חמאס. על פי דיווחי המרכז, מנגנוני הרשות הגבירו את הלחץ על לוחמי גדוד בלאטה בשכם,

<sup>1</sup> מרכז המידע הפלסטיני מעטא נוסד בשנת 2022. לדברי המרכז, הוא עוסק במעקב ותייעוד בכל הקשור לנושא הפלסטיני, בעיקר ביהודה, שומרון וברושלים. המרכז מפרסם דו"חות תקופתיים וקבועים על המציאות הפלסטינית וההתמודדות מול ישראל. המרכז מתמקד באספקת מסד נתונים כללי ומקיף למומחים, לחוקרים ולאמצעי התקשורת על תולדות הנושא הפלסטיני ועוקב גם אחר פעולות "ההתנגדות לכיבוש הישראלי" (אתר מרכז מעטא, 17 ביולי 2023).

שיסגירו את עצמם, ואיימו עליהם בפלישה של הכוחות הישראליים למחנה ובחיסולם (PALINFO, 10 ביולי 2023).

## תגובות לפעילות מנגנוני הביטחון

פעילות המעצרים שביצעו מנגנוני הביטחון עוררה גל תגובות נזעמות. שמונה ארגונים פלסטינים : חמאס, הג'האד האסלאמי בפלסטין, החזית העממית לשחרור פלסטין, היוזמה הלאומית הפלסטינית, החזית העממית - המפקדה הכללית, מפלגת העם הפלסטיני, ארגון חלוצי מלחמת השחרור (אלצאעקה), והאיחוד הדמוקרטי הפלסטיני (פדא) פרסמו הצהרה משותפת בה הביעו את התנגדותם למעצרים בכלל, ובמיוחד למעצר בכירים, פעילים ואסירים משוחררים. הם הדגישו כי מדובר בהפרה חמורה של החוק, והתנהגות מחוץ לקונצנזוס הלאומי. הם דרשו מהנהגת הרשות וממנגנוני הביטחון שלה להפסיק לאלתר את המעצרים ולשחרר מיד את כל העצורים הפוליטיים (אלערבי אלג'דיד, 11 ביולי 2023).

באמצעי התקשורת דווח על הפגנות במחנה הפליטים ג'נין ובג'בע. בהפגנה במחנה הפליטים ג'נין דיבר אחד ממפקדי "גדוד ג'נין", שדרש לשחרר מיידית את כל העצורים וציין שלמרות פעילות הרשות, הרובים שלהם ימשיכו להיות מכוונים לעבר ישראל. בעקבות ההפגנות דווח כי הוזרמו כוחות גדולים של מנגנוני הביטחון כדי למנוע אנרכיה ואובדן שליטה (ערוץ הטלגרם Daffa\_media [ערוץ הטלגרם של הג'האד האסלאמי ביהודה ושומרון], 17 ביולי 2023).

בהקשר זה יצוין שגורמים ב"גדוד ג'נין" ציינו בהודעה שפרסו כי במסגרת המגעים וההסכמות שקדמו לביקור הם קיבלו הבטחה מ"גורמים במנגנוני הביטחון" ומגורמים בתוך מחנה הפליטים ג'נין, שעצורי הגדוד מראד מלאישה ומחמד בראהמה ישוחררו מיד לאחר הביקור אם הוא יתקיים ללא הפרעה (ערוץ הטלגרם של "גדוד ג'נין", 17 ביולי 2023).



ההפגנה במחנה הפליטים ג'נין (מימין: חשבון הטוויטר של צפא, 17 ביולי 2023; משמאל: דף הפייסבוק של הצלם והאג' בני מפלח, 17 ביולי 2023)



מימין: בכיר פתח, ג'מאל חויל, קורא בהפגנה במחנה הפליטים ג'נין לשחרר מייד את כל העצורים הפוליטיים והמבוקשים שנעצרו (חשבון הטוויטר QUDSN, 17 ביולי 2023). משמאל: בכיר הג'האד האסלאמי, ח'אלד אבו זינה, בהפגנה במחנה הפליטים ג'נין (ערוץ הטלגרם Daffa\_media [ערוץ הטלגרם של הג'האד האסלאמי ביהודה ושומרון], 17 ביולי 2023)



כלי רכב של מנגנוני הביטחון הפלסטיניים פרוסים בג'נין (מימין: חשבון הטוויטר של שהאב, 17 ביולי 2023; משמאל: דף הפייסבוק קבאטיה מכס, 17 ביולי 2023)

◀ **חמאס** גינתה בחריפות את מדיניות המעצרים הפוליטיים במיוחד בתקופה בה הפלסטינים עסוקים בעימותים נגד ישראל. חמאס הדגישה כי זוהי "התנהגות פחדנית הראויה לגינוי", שמאיימת על שלום החברה ופותרת פתח למלחמת אחים (פתנה), שהפלסטינים אינם זקוקים לה עתה. חמאס קראה לרשות להפסיק את מדיניות התיאום הביטחוני עם ישראל והמעצרים הפוליטיים, ולשחרר לאלתר את כל העצורים (אתר חמאס, 11 ביולי 2023). **חסאם בדראן, חבר הלשכה המדינית של חמאס**, אמר כי המעצרים, שגברו בתקופה האחרונה, כללו מקרים רבים של עינויים קשים וחקירה על רקע פעילות פוליטית. הוא הדגיש כי על מנגנוני הביטחון להפסיק את המעצרים ולשחרר את כל העצורים הפוליטיים, כדי שחמאס ושאר הארגונים בעזה יוכלו לפעול להצלחת יוזמת אבו מאזן (אתר independentarabia, 13 ביולי 2023).

◀ **זיאד אלנח'אלה, מזכ"ל הג'האד האסלאמי בפלסטין**, פרסם הודעה ובה איים, כי הם לא ייקחו חלק בפסגת מזכ"לי הארגונים בקהיר לפני שישוחררו אנשיהם ממעצר בבתי הכלא של הרשות (פלסטין אליום, 23 ביולי 2023). **ח'אלד אלבטש, חבר הלשכה המדינית**, מסר כי בשל המשך המעצרים של הרשות נגד "לוחמי ההתנגדות" בוחן הארגון את השתתפותו בפגישת המזכ"לים שצפויה להתקיים בסוף החודש בקהיר (פלסטין אליו, 22 ביולי 2023). **דובר הג'האד האסלאמי, טארק סלמי**, גינה את המעצרים שמבצעים מנגנוני הביטחון

של הרשות הפלסטינית, שבמסגרתם נעצרו מספר אסירים משוחררים. לדבריו, מדיניות זו מהווה שמהווה חריגה מהקונצנזוס הלאומי, ודרש את שחרורם המידי של כל העצורים שנעצרו על ידי מנגנוני הביטחון (אתר הג'האד האסלאמי, 10 ביולי 2023).

◀ **סטפן דוז'ריק, דובר מזכ"ל האו"ם**, אמר בהקשר לעלייה בפעולות המעצרים שמבצעת הרשות כי הם מודעים לנושא וציין כי הם אנו מודאגים מהמעצרים שנעשו רק כי "אנשים ניצלו את חופש הביטוי שלהם" (אלקדס אלערבי, 19 ביולי 2023).

## תגובות גורמי הרשות ופתח למעצרים

◀ גורמים ברשות ובפתח מיהרו להכחיש כי המעצרים בוצעו על רקע פוליטי וציינו כי הם בוצעו על רקע פלילי. **טאל דויכאת, הדובר הרשמי של מנגנוני הביטחון הפלסטיניים**, ציין כי אין אמת בדיווחים והדגיש כי איש לא נעצר על בסיס השתייכות פוליטית (ופא, 13 ביולי 2023). ארגון עורכי דין למען הצדק פרסם בתגובה, כי טענותיו של דובר מנגנוני הביטחון לגבי המעצרים הפוליטיים היא אמירה שלא במקומה, וכי הן מבטאות מצב של התעלמות מהחרויות וזכויות האדם (דף הפייסבוק של ארגון "עורכי דין למען הצדק", 14 ביולי 2023).

◀ **אכרם אלרג'וב, מושל מחוז ג'נין**, ערך שורת ראיונות שבהם דחה את הודעת "גדוד ג'נין" לגבי המעצרים. הוא ציין שהמעצרים שהתרחשו בג'בע למשל, אינם קשורים לעניין פוליטי או ביטחוני הקשור להתנגדות, אלא הם בוצעו על רקע שריפת תחנת המשטרה בג'בע. אלרג'וב הוסיף כי מי שמנהל מאבק אינו חותר לפגוע במוסדות הרשות הלאומית הפלסטינית, ואין לאף אחד זכות לחבל ולהרוס את המוסדות הלאומיים של הרשות. בנוגע למה שנכתב בהודעת "גדוד ג'נין" על אודות תיאום עם הגורמים האחראים על ביקור אבו מאזן בג'נין ובמחנה ג'נין, אמר אלרג'וב כי אין לו מושג לגבי האמירה הזו, אך הוא לא מאמין לכך, שכן אבו מאזן אינו צריך לקבל אישור מאיש, ואין צורך בתיווך או לנהל משא ומתן עם מישהו לשם כך (צדא ניוז, 17 ביולי 2023).

◀ בתשובה לשאלה בראיון נוסף האם יש לו בעיה עם נוכחות חמושים במחנה הפליטים ג'נין, אמר אלרג'וב, כי כל עוד החמושים לא מקיימים מפגני כוח ברחוב ולא פוגעים ברכוש ובמוסדות, אין לו בעיה. אבל, אם החמושים רוצים להשתולל, לנסוע בכלי רכב גנובים או להפגין את נשקם ברחוב הדבר אסור (דף הפייסבוק של המראין מחמד אלאטרש, 18 ביולי 2023).